

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Проданюк Т.Б.

студент,

Інститут міжнародних відносин

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ГРАНТОВА ДОПОМОГА РОЗВИТКУ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИПЛОМАТИЧНИХ ЗНОСИН НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ

Протягом останнього десятиліття українське суспільство стало чути більше терміни формату: програм розвитку, грант на навчання, грант на інформаційну безпеку, грант на розвиток громад і тд.; проте мало хто собі задається питанням чому країни, які себе вважають «відповідальними за розвиток світу» допомагають Україні. Однак, чи справді вони хочуть допомогти, що ховається за фінансовими допомогоюми від інших держав для України та країн третього світу – це основа проблематики політичних процесів сьогодення.

На сьогоднішній день, ми знаємо величезну кількість в глобалізованому світі засобів реалізації дипломатичних зносин між двома суб'єктами міжнародної системи. Проте, один із найсвіжіших на сьогоднішній день – це так звана грантова дипломатія. Завдяки цьому формату «невидимого впливу» можна відстоювати величезну кількість власних ідей, в форматі партизанської стратегії.

Такі схожі програми розвитку світова історія вже бачила. Так званий план Маршала після Другої Світової Війни – це джерело всіх подальших схожих схем та махінацій системи грантів розвитку. Наслідки плану Маршалла історія нам показала: підв'язаність світового економічного простору до долара, розгрузка перенавантаження внутрішнього виробничого ринку, стримання комуністичних ідей та тому подібне, що давно вже окупило філантропізм фінансової «допомоги» США для країн потерплих від наслідків війни. Проте, більш важливим для США в цій інвестиції став контроль. План Маршала, це розповсюдження долара по всьому світу, в першу чергу, а отже економічний контроль над країнами світу. Ось, саме в таких історіях філантропізмом найменше пахне.

До того ж, в сучасному просторі грантоїдства, маркетингова стратегія грантів має досить потужну силу. Країна, якій пропонуються гранти чи інша різного роду фінансова допомога, сприймає образ допомоги як безповоротної благого подарунку від друга. Проте, для країни-донора (тобто того, хто пропонує грант) – це інвестиція в контроль над державою третього світу [3].

Найбільшою проблемою для України, що спричиняють гранти – громадські групи, які пізніше створюють та розвивають «суспільний вірус» у форматі різних громадських організацій. Більша частина населення країни із хворими інституціями схильна слухати думки псевдо «незалежних» громадських організацій радше, ніж керівників власної держави.

Такою є й політична культура в Україні, що завжди різнилася недовірою до влади та перебуванням у позиції «вічного опозиціонера». Про це свідчать результати виборів Президента України, парламенту та місцевих громад, коли рейтинги після перемоги різняться наприкінці їх каденцій в два-три-чотири рази, вже не кажучи про коливання рейтингу довіри до уряду, парламенту, президента, суддів і т.д.

Довіряючись думкам громадських організацій та їх аналітикам чи то експертам, які відстоюють думки, що фінансуються різними зовнішніми інституціями чи то ЄС, ПРООН, USAID, фонд Сороса – різниці немає. Механізм грантів – це явище еволюції непрямого вручення в державотворчі процеси зовнішніми суб'єктами прикриваючись правами псевдо громадянського суспільства [2].

Що таке громадянське суспільство? Науковець Резнік О.Б. в своїй праці «Особистість і громадянське суспільство: досвід теоретичного осмислення» сформулював визначення громадянського суспільства як таке: це сукупність суб'єктів (особа, сім'я, громадські об'єднання та політичні партії, трудові колективи тощо), які не входять у структуру держави і вступають у різноманітні суспільні відносини, в тому числі і з державою, але існують як відносно незалежні суб'єкти для задоволення своїх потреб та інтересів [1]. Отже, громадянське суспільство – це захід впливу на державні інституції, однак за підтримки конкретних інституцій чи фізичних осіб із-за кордону нашої держави цей захід приносить фактор загрози національній безпеці України.

Отже, врешті рещт, підбивши ризик підсумків, можна ствердити, що майбутнє громадянського суспільства, в своєму чистому виді, України знаходиться в зоні ризику заангажованості, та відстоювання інтересів

зовсім інших держав чи фізичних осіб, які можуть не вбачати в Україні потенційного потужного актора міжнародних відносин. Від цього виникають проблеми бачення стратегічного курсу розвитку України, розкол суспільної думки, щодо питань зовнішньополітичних пріоритетів. Відповідно, зв'язаність зовнішньої політики та внутрішньої, як форма продовження, може призвести до постійних проблем на внутрішньому політичному кліматі: постійні протести, пікети, мітинги, страйки, революції.

Список використаних джерел:

1. Олександр Резнік. Особистість і громадянське суспільство: досвід теоретичного осмислення. 2002. URL: <http://i-soc.com.ua/assets/files/book/reznik.o.s/oreznik2002n3ukr.pdf>
2. Bridget Terry Long / What Is Known About the Impact of Financial Aid? // Harvard Graduate School of Education. 2008. URL: <https://cerc.tc.columbia.edu/media/k2/attachments/impact-financial-aid-ncpr.pdf>
3. Sigal Alon / Who Benefits Most from Financial Aid? // College Persistence. 2010. URL: https://people.socsci.tau.ac.il/mu/salon/files/2011/11/ssq_sep2011_final.pdf
4. When development aid is part of foreign policy, donor countries make aid decisions not for altruism but in their own self-interest // Options. 2020. URL: <https://policyoptions.irpp.org/magazines/february-2020/development-aid-as-foreign-policy-is-a-flawed-idea/>